

Utlåtande 2006: RVI (Dnr 324-4211/2005, 010-1635/2001)

Ungdomsråd

Rapportering av uppdrag i budget

Permanentande av Stockholms ungdomsparlament och adjungering av ungdomsparlamentets representanter till kommunfullmäktige

Motion av Annika Billström m.fl. (s) (2001:70)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunfullmäktiges presidiums rapport godkänns.
2. Motion (2001:70) av Annika Billström m.fl. (s) bifalles.
3. Kommunfullmäktiges presidium ges i uppdrag att leda en arbetsgrupp som inom ett år presenterar ett förslag på hur ungdomars inflytande på stadsövergripande nivå kan stärkas.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Annika Billström m.fl. (s) har i motion 2001:70 föreslagit att kommunfullmäktige uppdrar till utbildningsnämnden att permanenta projektet Stockholms ungdomsparlament och att ungdomsparlamentets representanter adjungeras till kommunfullmäktiges sammanträden, *bilaga 2*.

I budgeten för 2005 gavs kommunfullmäktiges presidium i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta ett ungdomsråd och därutöver utarbeta förslag till riktlinjer som beskriver arbetsformer och representation m.m. I

detta ärende presenteras kommunfullmäktiges presidiums rapportering av uppdraget och förslag till åtgärder.

Remisser

Motionen har remitterats till utbildningsnämnden och KF/KS kansli.

Utbildningsnämnden anser att genomförandet av framtida ungdomsparlament får prövas i utbildningsnämndens årliga verksamhetsplanering.

KF/KS kansli anser att det är förenligt med lagstiftningen att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att bereda de förslag som godkänns av ungdomsparlamentet.

Mina synpunkter

Att permanenta Ungdomsparlamentet fyller främst två syften. Dels får politiken i staden en injektion av ungdomliga tankar, synpunkter och föreställningar om hur staden bör styras på olika områden. Dels får elever och lärare tillfälle att lära sig de demokratiska spelreglerna i praktiken. Utvärderingen av Ungdomsparlamentet 2001 visar att det var ett mycket uppskattat projekt och en värdefull del av skolans pedagogiska uppdrag. Däremot har politiken tagit lång tid på sig att hantera de förslag som ungdomarna arbetat fram. Ungdomars åsikter är betydelsefulla och deras förslag ska hanteras därefter. Oavsett vilken majoritet som styr staden så bör deras förslag regelmässigt skrivas fram som motioner och hanteras inom rimlig tid av kommunfullmäktige.

Utbildningsnämnden har två år i rad uppdragit åt utbildningsförvaltningen att genomföra ett nytt ungdomsparlament. 2005 valde gymnasieskolorna att istället delta i Klimatparlamentet tillsammans med Ungdomens Miljöriksdag och Miljöförvaltningen. Det var en fem dagar lång konferens om hållbar utveckling med föreläsningar, fallstudier och egna laborationer. Deltagarnas arbeten, slutsatser och synpunkter presenterades sedan för tjänstemän och politiker i staden. Klimatparlamentet var ett bra projekt och dessa typer av demokratiforum bör omfatta också andra politikområden. 2006 ska utbildningsförvaltningen genomföra ett nytt Ungdomsparlament. Arbetsformer, eventuella teman eller tidsplan är ännu inte fastställda.

Unga människors tankar, synpunkter och världsbilder är avgörande för demokratins utveckling. Det är både en rättighetsfråga att ungas synpunkter väger lika tungt som alla andras, men också en kvalitetsfråga. Ungas föreställningar om världen och hur den bör styras skiljer sig från äldres. På samma sätt skiljer sig ungas världsbild beroende på sociala och ekonomiska faktorer som t.ex. materiell standard, föräldrars utbildningsnivå och/eller språkkunskaper.

Partierna klarar inte alltid att fånga upp alla dessa olikheter, men politikens utfall blir avgörande om den tar hänsyn och kan möta dessa skilda verkligheter som våra medborgare lever i. Det är därför så viktigt att ungas röster blir hörda och lyssnade till, när politik ska formuleras och beslut fattas som påverkar stadens alla invånares vardag. Därför är ungas inflytande också avgörande för politikens kvalitet.

Ett Ungdomsparlament fyller bara till viss del behovet av att unga har ett inflytande över stadens politiska beslut. Ungdomsparlamentet drivs inom skolans ram, berör endast gymnasieelever och har också ett pedagogiskt uppdrag. För att öka ungas möjlighet till inflytande krävs parallella insatser. De viktigaste är att förbättra ungas inflytande över vardagen i skolan, på fritiden men också i stadsdelsnämndens arbete. Ett permanentat Ungdomsparlament behöver inte utesluta att det också finns andra former för ungas inflytande på stadsövergripande nivå. Tvärtom kan det bara stärka ungas möjlighet att komma till tals.

De ungdomsråd som har etablerats under mandatperioden och blivit en relevant demokratisk plattform för de unga i stadsdelarna måste stärkas. Det är viktigt att dessa ungdomsråd inte blir alibin för ungdomsinflytande utan möjlighet att bidra till det reella beslutsfattandet. De måste få hitta sina egna arbetsformer och arbeta på sina egna villkor, vilket förutsätter att politiker och tjänstemän är genuint intresserade av ungas åsikter. Ett sätt att stärka dessa ungdomsråd kan vara att etablera ett nätverk för ungdomsråden i staden. Formerna för detta måste utarbetas i nära samarbete med ungdomsråden.

Ett stadsövergripande ungdomsråd vore ett naturligt nästa steg. I Göteborg har man valt att ha ett ungdomsfullmäktige som är ett parallellforum till kommunfullmäktige och som väljs av stadens ungdomar. I andra kommuner har kommunstyrelsen rådgivande organ. Generellt kan vi se att där arbetsformerna kring ungas inflytande är baserat på ungas egna tankar och möjligheter så ökar chansen att de blir framgångsrika. Det vore därför ödesdigert för kommunfullmäktige att fatta beslut om struktur för ungdomsinflytande utan att ungdomar själva medverkar. Jag vill att kommunfullmäktiges presidium leder en arbetsgrupp där representanter från stadsdelsnämnders ungdomsråd, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningens verksamhet för ung kultur ingår. Arbetsgruppen bör se närmare på de olika former för ungdomsinflytande på kommunal nivå som fungerar bra. Inom ett år ska den arbeta fram ett förslag på om, och i så fall hur utöver ungdomsparlamentet, ungas inflytande ska formas på stadsövergripande nivå.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Sten Nordin* (m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut, samt
2. därutöver anförda följande.

Ungdomsparlament kan fylla flera viktiga syften, t ex att elever får tillfälle att lära sig de demokratiska spelreglerna i praktiken. Staden bör försöka ta tillvara ungdomars synpunkter på ett bättre sätt. Till exempel måste ungas inflytande över vardagen, i skolan och på fritiden, utvecklas. Elever har lagfäst rätt till inflytande över hur deras utbildning utformas. Dessvärre visar flera undersökningar att många elever upplever att deras inflytande avtar med stigande ålder, trots att det borde vara tvärtom.

Att ge eleverna inflytande och ansvar är det bästa sättet att utveckla deras känsla för demokratiska beslutsformer och förmåga till ansvarstagande. Ytterst få elever strävar dock efter att få styra sin skola administrativt. Det ska vara de professionellt utbildade i skolan – rektorer och lärare – som till slut fattar de avgörande besluten.

Det är inte rimligt att andra personer än folkvalda ledamöter och tjänstgörande ersättare får yttra sig eller lägga motioner i fullmäktige.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunfullmäktiges presidiums rapport godkänns.
2. Motion (2001:70) av Annika Billström m.fl. (s) bifalles.
3. Kommunfullmäktiges presidium ges i uppdrag att leda en arbetsgrupp som inom ett år presenterar ett förslag på hur ungdomars inflytande på stadsövergripande nivå kan stärkas.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Teres Lindberg

Anette Otteborn

ÄRENDET

Annika Billström m.fl. (s) har i motion 2001:70 föreslagit att kommunfullmäktige uppdrar till utbildningsnämnden att permanenta projektet Stockholms ungdomsparlament och att ungdomsparlamentets representanter adjungeras till kommunfullmäktiges sammanträden.

Ungdomsråd

I budgeten för 2005 gav kommunfullmäktige kommunfullmäktiges presidium i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta ett ungdomsråd och därutöver utarbeta förslag till riktlinjer som beskriver arbetsformer och representation m.m. I detta ärende presenteras kommunfullmäktiges presidiums rapportering av uppdraget och förslag till åtgärder.

Kommunfullmäktiges presidium har i ett missiv till KF/KS kanslis promemoria, daterat den 24 oktober 2005, framfört följande.

I budgeten för 2005 finns under ”Stadsövergripande frågor” ett avsnitt med rubriken ”Demokrati”. Bland de uppdrag som delas ut ingår följande:

Kommunfullmäktiges presidium ska utreda förutsättningarna för att inrätta ett ungdomsråd och därutöver utarbeta förslag till riktlinjer som beskriver arbetsformer och representation m.m.

Som underlag för presidiets överläggningar har KF/KS kansli tagit fram en

PM 2005-06-20 ”Ungdomsråd – några bakgrundsfakta och tankar om fortsättning- en.” Promemorian bifogas.

Kansliets PM avslutas med att två olika handlingsalternativ skisseras. Presidiet förordar alternativ 2, vilket innebär att staden bör studera praktiska erfarenheter och i tillämpliga delar ta efter den utformning som Göteborgs kommun har valt.

Förslaget innebär att det bör tillsättas dels en ledningsgrupp av förtroendevalda dels en projektgrupp av tjänstemän under ledning av stadsledningskontoret. I projektgruppen bör – utöver SLK - ingå representanter för stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och KF/KS kansli. Liksom i Göteborgsfallet vore det också värdefullt om ungdomsrepresentanter kan knytas till projektgruppen.

KF/KS kanslis promemoria daterat den 20 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrundsmaterial

Motion 1999:4 av Mia Nikali (s)

Mia Nikali föreslår att ett ungdomsparlament ska genomföras i Stockholm. Följande citat är hämtade ur motionen:

Runt om i landet har man genomfört ungdomsparlament. Det vore spännande att även genomföra ett sådant i Stockholm. Syftet med ett ungdomsparlament är att öka ungdomars intresse och engagemang för politik, demokrati och samhällsfrågor.

Hur går ett ungdomsparlament till? Det finns olika sätt att gå till väga, men jag ska kort berätta om ett ungdomsparlament i Kalmar län, eftersom jag besökte det.

Tre personer var anställda för att jobba med ungdomsparlamentet i Kalmar län. Dessa tre personer var ute i alla gymnasieklasser i länet och berättade om projektet. Klasserna fick sedan skriva motioner samt utse ombud till parlamentet. Ungdomsparlamentet hölls på tre orter i Kalmar län, dvs. det blev tre parlament och de hölls i två dagar. Det var 349 ombud på respektive parlament och deras uppgift var att diskutera motioner och fatta beslut.

De gymnasieelever som inte var ombud hade möjlighet att följa parlamentet och debatterna via internet.

Motionen behandlades i KS utl 2000:14. Föredragande borgarrådet ansåg bl.a. att ungdomars intresse för politik och samhällsfrågor har en given plats i det reguljära skolarbetet. Utbildningsförvaltningen har redan pågående arbeten för att åstadkomma bl.a. ett ökat engagemang i samhällsfrågor och ökad förståelse för den demokratiska processen. Vidare har utbildningsförvaltningen ansökt och nyligen fått förtroendet att anordna den internationella sessionen av Europeiska Ungdomsparlamentet i Stockholm under våren 2001.

Ur (s)-reservationen i borgarrådsberedningen kan följande citeras:

På central nivå måste vi också ändra arbetsformer för att få in ungdomars idéer och erfarenheter i beslutsfattandet. Stadsbyggnadsnämnden bör t.ex. pröva olika modeller för hur barns och ungdomars perspektiv skall komma fram i stadsplaneringen. Kommunfullmäktige bör också finna nya arbetsformer. Vi vill därför att ungdomar en gång om året ska få tillfälle att utforma en dagordning för kommunfullmäktige med utgångspunkt från vad de tycker är viktigt att fullmäktige debatterar och fattar beslut om. Fullmäktige ska därefter genomföra ett sammanträde enligt denna dagordning och inför nästa års "ungdomsfullmäktige" följa upp och utvärdera effekten av de beslut som fattats.

I (v)-reservationen till samma utlåtande citeras en tidigare skrivelse från vänsterpartiet till utbildningsnämnden angående ett demokratiforum. Ur reservationen kan följande hämtas:

Något som inte prövats i Stockholm, i alla fall inte i stor kommunal skala, är ett demokratiforum. Ett demokratiforum där elever från alla skolor träffas och diskuterar viktiga frågor och där vi, politiker och tjänstemän, endast finns med för att lyssna och ta till oss.

Ett demokratiforum skulle kunna se ut på följande sätt:

Varje skola utser en representant per årskurs, förslagsvis från grundskolans årskurs 8 till gymnasieskolans sista. Varje klass på skolan får några frågor att fundera över och jobba med. Representanten för sedan med sig svaren (om det nu finns några svar) till demokratiforum. Demokratiforum pågår en eller flera dagar i Stadshusets rådssal. Stadshusets stenografer är naturligtvis med och ser till att allt som sägs bevaras till eftervärlden. Eventuellt kan omröstningar ske för att avgöra vilka frågor som dagens elever anser viktigast. Naturligtvis ska eleverna själva bland sig välja mötesordförande.

Demokratipropositionen 2001/02:80

Avsnitt 6.7 i propositionen har rubriken Ungdomsråd.

Regeringens bedömning är att ungdomsråd kan bidra till att öka ungdomars delaktighet och inflytande. Det är angeläget att det i den kommunala verksamheten finns ett ungdomsperspektiv. Ungdomsråd kan enligt regeringens mening vara ett värdefullt sätt att i den kommunala demokratin främja delaktighet och inflytande för unga människor. Råden bör dock komma in tidigt i beslutsprocessen i syfte att ges en reell möjlighet att påverka. Råden kan emellertid även spela en betydelsefull roll för att utvärdera den kommunala verksamheten.

Motion 2001:70 av Annika Billström m.fl. (s)

Av motionen framgår bl.a. följande:

Under år 2001 har sammanlagt 1 000 gymnasieungdomar i Stockholm deltagit i ett stort demokratiprojekt – Stockholms ungdomsparlament. I närmare ett halvårstid har ungdomarna diskuterat och praktiserat demokrati. Först via Web-baserat undervisnings- och diskussionsverktyg, därefter i 16 lokala ungdomsparlament och slutligen i ett centralt ungdomsparlament för hela Stockholm med ca. 100 ungdomar som deltagare. Ungdomarna har själva definierat de mest angelägna politiska frågorna och diskuterat dem i fem utskott; bostads-, integrations-, social-, utbildnings- och kulturutskotten. I arbetet har eleverna fått träffa varandra och diskutera mellan olika skolor och därmed över olika sociala, kulturella och etniska barriärer. I slutfasen av projektet har eleverna diskuterat med politiker både från kommunfullmäktige, riksdagen och

regeringen. Vid det avslutande ungdomsparlamentet antogs fyra motioner som har överlämnats till politikerna i utbildningsnämnden.

Nu tycker vi att det är dags att gå vidare. Vi föreslår därför att kommunfullmäktige uppdrar till utbildningsnämnden att permanenta projektet som en reguljär del av skolans arbete med demokratifrågor. Vi vill också ta tillvara de idéer som kommit fram genom arbetet i ungdomsparlamentet. De motioner som antas av parlamentet bör behandlas i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen bör få i uppdrag att bereda de motioner som årligen antas av ungdomsparlamentet samt skriva fram ett förslag till svar från kommunfullmäktige. Dessutom föreslår vi att fullmäktige utnyttjar den möjlighet som kommunallagen och fullmäktiges arbetsordning ger till adjungering av personer till kommunfullmäktiges sammanträden. Vi föreslår att ungdomsparlamentet får utse två personer som kan adjungeras med yttranderätt till samtliga kommunfullmäktiges sammanträden för att kunna föra fram ungdomsparlamentets synpunkter på frågor som skall beslutas av kommunfullmäktige.

Motionen remitterades för yttrande till utbildningsnämnden och KF/KS kansli. KF/KS kansli har avgett yttrande 2002-02-26. Motionen har ännu inte besvarats. I redovisning av motioner, inlämnade före den 1 juli 2004, som inte behandlats av kommunstyrelsen (KS utl. 2005:121) framgår att motionen ska besvaras under tredje kvartalet 2005.

Interpellation om ungdomsråd

Ann-Marie Strömberg (v) anför i interpellation 2002:13 att även ungdomarna i staden borde få möjlighet att påverka politiska beslut. En möjlighet skulle kunna vara att inrätta ungdomsråd enligt samma princip och med samma funktioner som pensionärs- och handikappråd. Interpellationen återkallades den 4 november 2002.

Motionerna 2001:87, 2001:88, 2001:89 och 2001:90 av Annika Billström m.fl. (s)

Ungdomsparlamentet kan inte lägga fram sina motioner direkt för kommunfullmäktige i Stockholm. Annika Billström m.fl. (s) väljer då att göra ungdomsparlamentets motioner till sina egna. De fyra motionerna handlar om integrationspolitiken, bostadspolitiken, utbildningspolitiken och hemlöshetspolitiken.

Motionerna är i princip likalydande. Exemplet nedan handlar om hemlöshetspolitiken:

Inom ramen för Ungdomsparlamentet har ungefär 1 000 elever i Stockholms stads gymnasieskolor på olika sätt varit med och bestämt vilka frågor de anser är viktigast. Ungdomsparlamentet, som består av 100 elever från de skolor som deltagit i arbetet har sedan enats om fyra motioner. Motionerna gäller utbildningspolitik, integrationspolitik, hemlöshetspolitik och bostadspolitik. Samtliga motioner är väl genomarbetade och innehåller utifrån de faktauppgifter som tagits fram förslag till vilka åtgärder som bör vidtas för att komma till rätta med de problem som ungdomsparlamentet ser.

Vad gäller ungdomsparlamentets hemlöshetsmotion delar socialdemokraterna de flesta av de förslag som förs fram, dock inte alla förslag. Trots detta anser vi att det för

stadens del är värdefullt att alla de förslag som ungdomsparlamentet för fram i sin motion i sak kan prövas av kommunfullmäktige. En sådan prövning förutsätter att ungdomsparlamentets motionen bereds på samma som andra motioner till kommunfullmäktige.

För att få tillstånd en sådan saklig beredning som ger fullmäktige möjlighet att ta ställning till samtliga förslag som förs fram i ungdomsparlamentets motion väljer vi att lämna i en motion till kommunfullmäktige som är likalydande med ungdomsparlamentets motion om hemlöshetspolitiken.

Yrkandet är att kommunfullmäktige efter sedvanlig beredning ges möjlighet att i sak ta ställning till de förslag som framförs i motionen.

Motionen om utbildningspolitiken har behandlats i KS utl. 2004:25 och integrationspolitiken har behandlats i KS utl. 2004:45. Motionen om hemlöshetspolitiken behandlades först i KS utl. 2002:98. Detta ärende utgick dock genom beslut i KF 2002-11-25, §23. Motionen har sedan på nytt tagits upp i KS utl. 2005:14. Motionen om bostadspolitik har återkallats. (KF 2003-05-19, §15)

Hur går det till i några andra kommuner?

Ale kommun

Ungdomsfullmäktige väljs genom att eleverna vid högstadieskolorna utser sina representanter. Ungdomsfullmäktiges möten hålls en gång på våren och en gång på hösten. Mötena är öppna för allmänheten. Ungdomsfullmäktige har möjlighet att påverka och driva egna frågor till kommunfullmäktige.

Stenungsund

Ungdomsfullmäktige består av 38 ledamöter som väljs av eleverna i kommunens tre högstadieskolor. UF genomförs två gånger om året. Till grund för ett sammanträde ligger kallelserna till KS och KF samt elevernas egna frågor och motioner, som besvaras av politiker under sammanträdet. Under sammanträdet leder KF:s presidium mötet och en tjänsteman skriver protokoll. Vid sammanträdet är ledande politiker och tjänstemän närvarande för att kunna svara på frågor och debattera med ungdomarna.

Karlstad

Ungdomsfullmäktige består av 25 ledamöter och 15 ersättare i åldern 15 – 21 år. De är utsedda för ett år. I maj varje år är det val. Kommunens alla organ sänder sina föredragningslistor till ungdomsfullmäktige. Det finns fyra utskott. Som ett resultat av ungdomsfullmäktige inrättas ett ”ungdomens hus” i Karlstad.

Göteborg

Ungdomsfullmäktige i Göteborg startade med sitt första möte den 18 maj 2005.

Ungdomsfullmäktige består av ungdomar från hela Göteborg. Totalt ska det vara 81 ledamöter och 21 ersättare. (Samma antal som i Göteborgs kommunfullmäktige)

För att kunna bli ledamot eller ersättare krävs bl.a. att man har börjat årskurs 6 och är högst 17 år. Mandatperioden är 1 år med möjlighet till omval 1 år.

Ungdomsfullmäktige har möjlighet att väcka förslag, ställa frågor, framföra synpunkter och lämna yttranden (uttalanden). Förslag kan riktas till alla kommunens nämnder, förvaltningar, styrelser och bolag. Hur kommunen tar hand om sådana förslag får avgöras från fall till fall beroende på frågans innehåll.

Alla ledamöter och ersättare som sitter i ungdomsfullmäktige ska stå för demokratiska värderingar, vilket innebär att alla ska behandlas lika oavsett kön, ålder eller etnisk tillhörighet. Alla deltagarna är lika mycket värda och ska visa varandra respekt.

För att få fram kandidater till ungdomsfullmäktige på ett demokratiskt sätt måste ett personval genomföras. Varje stadsdel är en valkrets. Stadsdelen ansvarar för att valet genomförs. För att få en jämn representation av stadens barn och ungdomar i ungdomsfullmäktige fördelas antalet mandat utifrån hur många barn och ungdomar som bor i stadsdelen.

För att kunna genomföra valet ska varje stadsdelsnämnd utse en nomineringskommitté. Den bör bestå av 3 ungdomar, 2 politiker och 1 tjänsteman. Ungdomarna kan till exempel komma från elevråd eller ungdomsråd. Kommitténs uppgifter är att informera om UF, få fram valbara kandidater, marknadsföra och presentera kandidaterna, stimulera så att barn och ungdomar röstar samt att genomföra valet.

För att kunna rösta i ungdomsfullmäktiges val måste man vara folkbokförd i Göteborg, ha börjat årskurs 5 och inte fyllt 18 år på valdagen. Röstningen genomförs via "Kunskapsnätet", som är skolans IT-nätverk. Sammanräkningen av alla röster sker automatiskt. Omröstningen är sluten med hjälp av personliga användarnamn och lösenord.

Ungdomsfullmäktige har fyra möten per år. Alla möten ska hållas på samma plats som kommunfullmäktige, d.v.s. på Börsen vid Gustav Adolfs Torg.

En vecka innan mötet skickas kallelse och dagordning ut. Mötet hålls mellan 17.00 och 21.00. Under mötet skrivs protokoll. På ungdomsfullmäktiges första möte ska det väljas en ungdomsstyrgrupp med 11 till 17 ledamöter. Styrgruppens uppgift blir att tillsammans med sekretariatet förbereda dagordningen till mötet. På UF:s första möte väljs tre ungdomar till 1:e, 2:e och 3:e ordförande.

Motioner kan väckas av ledamöter i ungdomsfullmäktige. Övriga barn och ungdomar i staden kan lämna förslag till ungdomsfullmäktige via en ledamot eller via sekretariatet. Alla ledamöter kan väcka frågan om att starta ett utskott då fullmäktige behöver fördjupa sina diskussioner i en speciell fråga. För interpellationer och reservationer gäller liknande regler som för kommunens fullmäktige.

För att öka kunskapen hos ledamöter och ersättare planeras årligen en utbildning med exempelvis styrelseteknik, teambuilding, demokrati – inflytande, ledarskap, respekt och mångfald.

Kommunstyrelsen i Göteborg har rollen som ansvarig för ungdomsfullmäktige och dess verksamhet. För att underlätta täta och smidiga kontakter mellan ungdomsfullmäktiges ledamöter/ersättare och det politiska systemet har kommunstyrelsen utsett en politisk referensgrupp med uppgift att stödja och följa upp ungdomsfullmäktiges arbe-

te. Gruppen består av 6 förtroendevalda, d.v.s. en representant för vart och ett av partierna.

Ungdomsfullmäktiges sekretariat svarar för att olika frågor som väcks av ungdomsfullmäktige tas om hand och slussas vidare på lämpligt sätt. Sekretariatet ska ge praktiskt stöd av olika slag, ansvara för information och utbildning samt årlig uppföljning och utvärdering.

Vad kan göras med anledning av uppdraget i budgeten till presidiet?

Uppdragsgivarna i budgeten ger inte någon detaljerad vägledning om vad det är man önskar åstadkomma i Stockholms stad. Med hänvisning till den inledande redovisningen av bakgrundsmaterial kan följande slutsatser dras.

Själva benämningen ungdomsråd leder tanken till de handikappråd och pensionärsråd, som är kopplade till kommunstyrelsen. Det vore förstås möjligt att bygga upp en liknande organisation med ett centralt ungdomsråd kompletterat med lokala, nämndanknutna ungdomsråd. Av de ovan redovisade meningsyttringarna kan man dock dra slutsatsen att önskemålen inte primärt handlar om ett centralt ungdomsråd underställt kommunstyrelsen.

Det förhållande att uppdraget om att utreda förutsättningarna för att inrätta ett ungdomsråd har lagts på kommunfullmäktiges presidium tyder på att ungdomsrådet förutsätts vara kopplat direkt till fullmäktige.

Erfarenheterna av att de förtroendevalda gör ungdomarnas motioner till sina egna för att få dem anhängiggjorda i den ordinarie politiska processen är knappast goda. De ovan nämnda motioner som väcktes under 2001 besvaras inte förrän under 2004 och 2005. De gymnasieelever som låg bakom ursprungsmotionerna torde då ha lämnat skolan och hade säkert förväntat sig snabbare svar.

En del tankar har framförts som skulle ge ungdomsrådet en mera formell ställning i förhållande till fullmäktige:

- rådet ska vara remissinstans
- rådet ska ha möjlighet att föra fram motioner till fullmäktige
- rådet ska en gång om året upprätta fullmäktiges dagordning
- representanter från rådet ska delta i fullmäktiges möten

Nackdelarna med dessa idéer är att det måste till ganska omständliga anpassningar för att de ska passa in i kommunallagens bestämmelser. Vidare kan tidsåtgången mellan initiativ och slutresultat bli för lång för att det ska vara intressant för ungdomarna. Det finns också en fara för att endast en mycket liten krets särskilt intresserade ungdomar kommer att involveras. Mot bakgrund av vad som ovan anförts i denna PM kan två alternativ skisseras.

Alternativ I

Ett ungdomsparlament ska enligt stadens budget 2005 genomföras varje år. Troligen är det utbildningsnämnden som förväntas initiera och driva den frågan. Antagligen bör det ske i samarbete med SLK:s arbetsmarknads-, integrations- och demokratienhet.

När ett sådant ungdomsparlament har etablerats kan det på något informellt sätt kopplas till fullmäktige. När ungdomarna har slutfört sina motioner skulle de kunna inbjudas (ev. till Rådssalen) för att presentera dessa inför kommunfullmäktige (vid sidan av fullmäktiges ordinarie sammanträden) eller inför ett urval av ledande förtroendevalda från de olika partierna. Ungdomarna skulle ges möjlighet att argumentera för sina förslag, ställa frågor till politikerna och debattera. De förtroendevalda ges möjlighet att ta till sig idéer och föra in dem i den reguljära politiska processen.

Begreppet ”ungdomsråd” skulle därmed kunna förstås som ”det årliga rådslaget mellan ungdomsparlamentet och kommunfullmäktige.” Först när de grundläggande förutsättningarna har klargjorts blir det meningsfullt att utarbeta riktlinjer för arbetsformer och representation m.m.

Alternativ II

Kommunfullmäktige i Göteborg tillsatte 1999 en arbetsgrupp med representanter för fullmäktiges partier och med uppgift att lämna förslag om hur ett ungdomsfullmäktige skulle se ut och fungera. Ett sådant förslag godkändes 2002. Därefter tillsattes en tvärpolitisk projektledningsgrupp och stadskansliet fick i uppdrag att tillsätta en projektledning som tillsammans med den politiska ledningsgruppen skulle inkludera stadens ungdomar i demokratiarbetet och skapa ett ungdomsfullmäktige. Efter alla förberedelser kunde Göteborgs ungdomsfullmäktige starta med sitt första sammanträde i maj 2005.

Utformningen av och stödet kring ungdomsfullmäktige i Göteborg har kort beskrivits under ett avsnitt ovan. Det är inte osannolikt att den politiska ledningen i Stockholm skulle vilja ha till stånd ett liknande upplägg här. Det skulle då gå att vinna tid genom att i tillämpliga delar ta efter den utformning som Göteborg har valt och studera deras praktiska erfarenheter.

I det fall man vill arbeta enligt alt. II bör tillsättas dels en ledningsgrupp av förtroendevalda dels en projektgrupp av tjänstemän under ledning av stadsledningskontoret. I projektgruppen bör – utöver SLK - ingå representanter för stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och KF/KS kansli. Liksom i Göteborgsfallet vore det också värdefullt om ungdomsrepresentanter kan knytas till projektgruppen.

Ungdomsparlament

REMISSER

Motion 2001:70 av Annika Billström m.fl. (s) har remitterats till utbildningsnämnden och KF/KS kansli.

Utbildningsnämnden beslutade den 27 mars 2002 att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut, samt att därutöver anförda följande

Nämnden konstaterar att deltagarna i ungdomsparlamentet har uttryckt sig positivt i utvärderingen. Nämnden konstaterar samtidigt att ungdomsparlamentet förra året arrangerades som ett komplement till European Youth Parliament. Nämnden anser att genomförandet av framtida ungdomsparlament får prövas i utbildningsnämndens årliga verksamhetsplanering. Kostnader för detta arrangemang får då vägas mot andra angelägna behov. Nämnden anser det inte aktuellt att hos kommunfullmäktige begära extra öronmärkta tilläggsanslag för just detta ändamål.

Reservation anfördes av Marie Egnell (mp), bilaga 1.

Reservation anfördes också av Erik Nilsson m.fl. (s) och Margareta Olofsson m.fl. (v), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter behandlar i huvudsak endast frågan om att permanenta projektet. Förvaltningen tar inte ställning till frågorna om huruvida de motioner ungdomarna antagit ska beredas av kommunstyrelsen och därefter läggas fram i kommunfullmäktige eller att två företrädare för ungdomsparlamentet skall adjungeras till varje sammanträde med kommunfullmäktige. Det kan dock sägas att det utifrån ungdomarnas perspektiv sannolikt vore uppskattade initiativ, som i deras ögon skulle vittna om att staden uppmärksammar sina unga kommuninvånare och deras åsikter.

Projektet Stockholms ungdomsparlament genomfördes första gången under 2001. Utbildningsförvaltningen inbjöd till pilotomgången Stockholms samtliga gymnasielärare i samhällskunskap och svenska att tillsammans med en klass delta i ungdomsparlamentet. Totalt deltog ca 1000 ungdomar från 16 olika skolor, från alla delar av staden. Politiker från alla partier både lokalt och på riksnivå inbjöds att delta i projektet. Dessa gjorde skolbesök och diskuterade med eleverna samt tog emot och besvarade ungdomarnas motioner.

Projektet bedrevs huvudsakligen inom ramen för den ordinarie undervisningen, framför allt i samhällskunskap. Tanken var att förena teori och praktik på ett lämpligt sätt. Ett skräddarsytt undervisningsmaterial på Internet fungerade som ett forum för informationsinhämtning och kommunikation för såväl elever som lärare.

Eleverna fick själva ge förslag på *ämnen* de tyckte var särskilt angelägna och röstade sedan fram fem frågor som de ville arbeta med i Ungdomsparlamentet. De deltagande klasserna delades in i lokala parlamentsgrupper där flera skolor samarbetade. Varje lokal ungdomsparlamentsgrupp bestod av fem utskott där eleverna gemensamt skrev en motion. Varje utskott leddes av två ungdomar som fungerade som ordförande för var sitt utskott. Dessa ungdomar fick genomgå en särskild ordförandeutbildning

som inkluderade bl. a. mötesteknik, ledarskap och konflikthantering. Varje utskott genomgick sedan professionell *teambuilding* tillsammans för att stärka gruppkänslan och förmågan att samarbeta.

Efter detta arrangerades ett antal *lokala sessioner* där de olika lokala grupperna möttes och diskuterade utskottens förslag. Ur de lokala grupperna röstades sedan ett hundratal representanter fram till *plenarsessionen* i Stockholms ungdomsparlament. Där arbetades åter de fem frågorna igenom i nya utskottskonstellationer där alla de deltagande skolorna fanns representerade. De slutgiltiga skriftliga förslagen debatterades i plenum där ungdomarna röstade fram Ungdomsparlamentets slutgiltiga motioner, vilka sedan överlämnades till politiker både på riks- och lokalnivå och diskuterades vid möten mellan ungdomsrepresentanter och berörda politiker.

Mål och syfte med ungdomsparlamentet

- Att öka ungdomars förståelse för demokrati och den parlamentariska processen
- Att väcka ungdomars intresse för samhällsfrågor
- Att bidra till ökad integration
- Att skapa verkliga möten och diskussioner mellan ungdomar och politiker

Segregationen i Stockholm gör att klyftan mellan olika grupper och individer i skolan är stor. Det finns därför ett behov av mer praktisk och effektiv undervisning om demokrati och värdegrund liksom ett behov av att eleverna bibringas kunskaper om de viktigaste normerna i vårt samhälle, såväl som respekt för andra människor och folkgrupper.

Utvärderingen visar att projektets mål till mycket stor del har uppnåtts. En majoritet av deltagarna har också varit mycket positiva till projektet. Under förutsättning att särskilda medel anslås, föreslår förvaltningen att en andra försöksomgång av ungdomsparlamentet genomförs under år 2002 och att projektet ytterligare utvärderas inför ett eventuellt beslut om permanentande av verksamheten.

Beräknade kostnader

Beräknade kostnader för att under 2002 genomföra ungdomsparlamentet uppgår till ca 750 tkr, varav ca 260 000 tkr avser kostnader för projektledning och övrig personal och 300 tkr avser ersättning till berörda lärare för extra arbete. Kostnader för konferenser och seminarier (inklusive *teambuilding*) beräknas uppgå till 170 tkr. Mat- och lokalkostnader uppskattas till ca 10 tkr vardera. (Kostnaderna är beräknade utifrån ett förväntat deltagande om ca 1 000 elever och ett trettiotal lärare.)

KF/KS kanslis tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2002 har i huvudsak följande lydelse.

KF/KS kansli förutsätter att motionärernas förslag under punkt 1 besvaras av utbildningsnämnden. Kansliet ser främst som sin uppgift att bedöma huruvida motionens andra och tredje förslag är förenliga med kommunallagen och kommunfullmäktiges arbetsordning.

Utomstående rätt att medverka i kommunfullmäktige regleras av KL 5 kap. 21§ som har följande lydelse: ”Fullmäktige får bestämma att också andra än ledamöter skall ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten.”

Rätten att delta i överläggningarna tillhör de ämnen som är obligatoriska för fullmäktige att reglera i arbetsordningen. Kommunfullmäktige i Stockholm har den 6 september 1999 beslutat om sin arbetsordning (Kfs 1999:25). Av 24§ framgår att kommunens revisorer får delta i överläggningen när fullmäktige behandlar revisionsberättelse och årsredovisning eller ärende som berör revisorernas egen förvaltning. ”I övrigt beslutar fullmäktige i vilken utsträckning andra än ledamöter och tjänstgörande ersättare skall ha rätt att delta i överläggningarna.”

Slutsatsen blir att det inte finns några hinder i lag eller arbetsordning för fullmäktige att invitera två företrädare för ungdomsparlamentet till fullmäktiges sammanträden. Motionärerna använder uttrycket ”adjungera”, vilket synes mindre lämpligt. Att adjungera innebär att förordna någon som tillfällig ledamot. Fullmäktiges rätt enligt KL 5:21 innefattar dock endast rätt att låta andra än ledamöter delta i överläggningarna.

Motionärerna föreslår vidare (pkt 2) att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att bereda de motioner som ungdomsparlamentet antagit och lägga fram dem för behandling i kommunfullmäktige.

Ärenden i fullmäktige får enligt KL 5:23 väckas av en nämnd, en ledamot, revisorerna, en fullmäktigeberedning eller av styrelsen i ett kommunalt bolag eller stiftelse. Härutöver kan ärende om att hålla folkomröstning väckas av minst fem procent av de röstberättigade kommunmedlemmarna. Någon ytterligare initiativrätt föreligger inte. Ungdomsparlamentets motioner kan således inte jämföras med ledamöternas motioner och liksom dessa rutinmässigt upptas av fullmäktige för behandling.

Motionärerna önskar att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att bereda ungdomsparlamentets motioner. Kommunstyrelsens uppgifter regleras i KL 6 kap. 1§-6§. Av 4§ framgår att det särskilt åligger styrelsen att

1. Bereda eller yttra sig i ärenden som skall handläggas av fullmäktige
2. Ha hand om den ekonomiska förvaltningen
3. Verkställa fullmäktiges beslut
4. I övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen

Av regeringens proposition 1990/91:117 ”Ny kommunallag” s.195 framgår att bland uppgifterna i uppräknings 4§ har inte tagits med uppgiften att verka för sådana förenklingar i verksamheten som kan underlätta enskildas kontakter med kommu-

nen eller landstinget. Denna uppgift har ansetts så självklar att den inte behöver uttryckas i lagen.

Såvitt KF/KS kansli förstår är det sålunda förenligt med lagstiftningen att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att bereda de förslag som godkänns av ungdomsparlamentet. Kommunstyrelsen kan sedan som sina egna förslag föra till fullmäktige de av ungdomsparlamentets motioner som styrelsen anser bör genomföras.

Regeringen har nyligen framlagt propositionen "Demokrati för det nya seklet" (prop. 2001/02:80). I den föreslås att kommunerna bl.a. ska ges en frivillig möjlighet att införa medborgerlig förslagsrätt, d.v.s. att en person som är folkbokförd i en kommun ska få lov att väcka ärenden i fullmäktige. Barn och ungdomar föreslås också få rätt att väcka medborgarförslag, liksom utländska medborgare som ännu inte fått kommunal rösträtt.

Kommunfullmäktige torde inom en relativt snar framtid få ta ställning till hur staden ska tillämpa det riksdagsbeslut som följer av demokratipropositionen. Motionärernas förslag om att ge ungdomsparlamentet en särställning bör därför - enligt KF/KS kanslis uppfattning - vila i avvaktan på att fullmäktige tar ett mera heltäckande beslut om den medborgerliga förslagsrätten i Stockholm.

Kansliet anser att motionen bör besvaras bl.a. med hänvisning till vad ovan anförts.

RESERVATIONER

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Marie Egnell (mp) enligt följande.

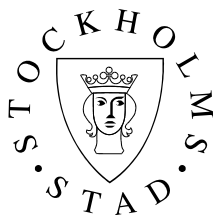
Jag reserverar mig mot nämndens beslut då jag yrkade att nämnden skulle besluta att bifalla motionen, samt därutöver anför följande

Ett ungdomsparlament är *en* åtgärd som kan bidra till att ungdomar görs mer delaktiga i beslut som fattas. Andra åtgärder som vi förespråkar är förslagsrätt för alla medborgare, öppna sammanträden, närvaro- och yttranderätt för elever vid utbildningsnämndens möten, skolstyrelser med elevmajoritet m m.

Reservation anfördes av Erik Nilsson m fl (s) och Margareta Olofsson m fl (v) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande 2002-02-26 godkänns.
2. Förvaltningen får i uppdrag att genomföra och utvärdera Stockholms ungdomsparlament år 2002, under förutsättning att särskilda medel anslås.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:70

2001:70

Motion av Annika Billström m.fl. (s) om permanentande av Stockholms ungdomsparlament och adjungering av ungdomsparlamentets representanter till kommunfullmäktige

Under år 2001 har sammanlagt 1 000 gymnasieungdomar i Stockholm deltagit i ett stort demokratiprojekt – Stockholms ungdomsparlament. I närmare ett halvårstid har ungdomarna diskuterat och praktiserat demokrati. Först via Web-baserat undervisnings- och diskussionsverktyg, därefter i 16 lokala ungdomsparlament och slutligen i ett centralt ungdomsparlament för hela Stockholm med ca. 100 ungdomar som deltagare. Ungdomarna har själva definierat de mest angelägna politiska frågorna och diskuterat dem i fem utskott; bostads-, integrations-, social-, utbildnings- och kulturutskotten. I arbetet har eleverna fått träffa varandra och diskutera mellan olika skolor och därmed över olika sociala, kulturella och etniska barriärer. I slutfasen av projektet har eleverna diskuterat med politiker både från kommunfullmäktige, riksdagen och regeringen. Vid det avslutande ungdomsparlamentet antogs fyra motioner som har överlämnats till politikerna i utbildningsnämnden.

Självklart har det funnits en del tekniska och praktiska problem i genomförandet av parlamentet, men i huvudsak är projektet en stor succé. Det har dels blivit ett verktyg för att konkret arbeta med demokratifrågorna i gymnasieskolans undervisning och dels ett forum för dialog mellan politiker och ungdomar.

Nu tycker vi att det är dags att gå vidare. Vi föreslår därför att kommunfullmäktige uppdrar till utbildningsnämnden att permanenta projektet som en reguljär del av skolans arbete med demokratifrågor. Vi vill också ta tillvara de idéer som kommit fram genom arbetet i ungdomsparlamentet. De motioner som antas av parlamentet bör behandlas i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen bör få i uppdrag att bereda de motioner som årligen antas av ungdoms-

parlamentet samt skriva fram ett förslag till svar från kommunfullmäktige. Dessutom föreslår vi att fullmäktige utnyttjar den möjlighet som kommunallagen och fullmäktiges arbetsordning ger till adjungering av personer till kommunfullmäktiges sammanträden. Vi föreslår att ungdomsparlamentet får utse två personer som kan adjungeras med yttranderätt till samtliga kommunfullmäktiges sammanträden för att kunna föra fram ungdomsparlamentets synpunkter på frågor som skall beslutas av kommunfullmäktige.

Vi föreslår således kommunfullmäktige besluta att

1. uppdra till utbildningsnämnden att permanenta projektet Stockholms ungdomsparlament
2. uppdra till kommunstyrelsen att bereda de motioner som ungdomsparlamentet antagit och lägga fram dem för behandling i kommunfullmäktige
3. adjungera två företrädare för ungdomsparlamentet till varje sammanträde med kommunfullmäktige.

Stockholm den 19 november 2001

Annika Billström

Erik Nilsson

Leif Rönngren